Pertti Iivanainen
maaseutujohtaja
Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut
25.4.2022

VNS 1/2022 vp Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

4.1 Talous-, elinkeino ja yritysvaikutukset

Elintarvikkeiden alkutuotannossa maatalous käyttää merkittävissä määrin (noin kolme prosenttia koko maan energian kulutuksesta) polttoöljyä työkoneiden energianlähteenä. Korvaavien energianmuotojen soveltuvuus työkoneisiin on vielä kehitysasteella. Tätä kehitystä tulee tukea, esimerkiksi puuöljyn käyttämistä korvaavana energianlähteenä ja elintarviketeollisuudesta tulevien sivuvirtojen (rasvojen) hyödyntämistä kehittämällä. Myös biokaasulaitosten ja biokaasun jalostuksen tukeminen nestemäiseksi LBG:ksi on ensiarvoisen tärkeää. Näillä keinoilla voitaisiin pitkällä aikavälillä varmistaa koko elintevikeketjun tarvitseman nestemäisen polttoaineen saatavuus. Lyhyellä aikavälillä valtion tulee varmistaa elintarviketjun toiminnan polttoaineiden saatavuus riittävillä varmuusvarastoilla. Myös polttoaineen hintakompensaatiot ja polttoaineveron sekä sähköveronpalautukset ovat välttämättömiä heikentyneessä maatalouden kannattavuudessa. Kyseiset veronpalautukset tulisi maksaa täysimääräisinä ja kesto ulottaa useiksi vuosiksi.

Vihreässä siirtymässä tulee tukea toimia, joilla voidaan korvata fossiilisia polttoaineita ja ne voidaan tuottaa omavaraisesti. Sähköenergiassa ydin- ja tuulivoiman sekä aurinkoenergian kehittäminen ja tukeminen on tärkeää. Myös kotimaisen puunergian käyttöä tulee kehittää kokonaisvaltaisesti ja siirtymävaiheessa turvetuotannosta ei tule luopua. Turvetuotannon toiminnan vakauttamiseksi toimenpiteet tulee olla pitkäkestoisia.

4.2 Huoltovarmuus, sotilaallinen huoltovarmuus ja varautumisyhteistyö

Suomen varautumisen ja omavaraisuuden tasoa tulee nostaa nopeasti kirityneessä maailmanpolittisessa tilanteessa. Kriittisen infrastruktuurin toimintakykyä tulisi pikaisesti tehostaa esimerkiksi koulutuksen ja harjoituksien avulla. Esimerkiksi huomiota tulisi kiinnittä tietoturvallisuuden toimivuuteen eri tasoilla, samoin puhelinliikenteen varmistamiseen ja sähköenergian jakeluvarmuuteen.

Toimiva infrastruktuuri on myös edellytys ruokaturvan toteutumiselle. Viljelijöiden VAP – varausjärjestelmän lisäksi tarvittaisiin koko ruokaketjun

varautumisen koulutusta ja poikkeusolojen harjoittelua. Tämä tarkottaisi toiminnan koordinoinin harjoittelua. (elyt, kunnat, viljelijät) Tämä toiminta tulisi käynnistää välittömästi koko valtakunnantasolla. Myös kaikkien muiden yhteiskunnallisten ruokaketjua tukevien palveluiden toimivuus tulee varmistaa. Kuntien ja puolustusvoimien yhteistoimintaa ja tiedonvaihtoa tulisi tehostaa esimerkiksi toimitila, henkilö – ja kalustonvarausten osalta. Ruokaketjun tuotantopanosten saatavuuden turvaaminen on edellytys koko ketjun toiminnalla. Esimerkiksi lannoitteiden raaka-aineiden saatavuus tulee varmistaa ja pidemmällä aikavälillä tulee tavoitteena olla lannotteiden raaka-aineiden omavaraisuus. Luomutuotantoa ja intergroitua viljelyä tulee kehittää ja edistää viljelyä tähän suuntaan. Myös koneiden ja laitteiden varaosien saanti tulisi turvata esimerkiksi riittävillä keskusvarastojen kapasiteetillä.

Elintarvike ja ruokahuollon toimivuus kaikissa tilanteissa tulisi varmistaa riittävän yksityiskohtaisella ennakkosuunnittelulla ja vastuutuksella. Suunnittelussa tulisi ottaa huomioon vaihtoehtoiset toimintatavat ja varastointi/jakelukanavat kansallisen omavaraisuuden vahvistamiseksi.

Selvityksessä mainitaan, että huoltovarmuusselonteko annetaan eduskunnalle syyskuussa 2022. Tilannekuvan kehittyminen edellyttäisi nopeampaa toimintaa. Tällöin selvityksessä esiintuleviin puutteisiin päästään nopeammin korjaaviin toimenpiteisiin.

4.3.1 Ukrainasta pakenevien vastaanotto

Ukrainasta tulevien pakolaisten majoitus – ja ylläpitokustannusten mitoitus ja tukiperusteet tulisi pikaisesti saattaa ajantasalle, jotta pakolaisten ylläpitotoiminta kunnissa saataisiin sujuvasti liiikkeelle.